

Van herstel naar transformatie GGDrU 2022–2026

Overdrachtsdocument Algemeen Bestuur
GGD regio Utrecht

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Voorwoord	3
Inleiding	4
Werken aan een robuuste GGD vanuit onzekere tijden	5
Van IZA/GALA naar AZWA	8
Ontwikkeling langs de pijlers	10
1. Gezonde en veilige leefomgeving	10
2. Kansrijk opgroeien	13
3. Langer gezond zelfstandig	15
4. Wendbare en vitale organisatie	17
De transformatieopgave (2026–2030)	18

Voorwoord

Voor u ligt het overdrachtsdocument van het huidige bestuur van GGD regio Utrecht (GGDrU) aan het nieuwe bestuur van GGDrU. In dit document gaan we in op de belangrijkste ontwikkelingen van de afgelopen vier jaar en nemen we alvast een voorschot op de toekomst. Wat willen wij u als nieuw bestuur van GGDrU voor de komende vier jaar meegeven? Deze vraag was onderwerp van gesprek tijdens de Bestuursconferentie van het Algemeen Bestuur in oktober 2025. De uitkomsten van deze conferentie zijn in dit document verwerkt.

Met dit document hopen wij, het bestuur van 2022-2026 van GGDrU, bij te dragen aan een vliegende start van het nieuwe bestuur van GGDrU. Zo kunt u ten eerste voortvarend aan de slag met de publieke gezondheid voor de inwoners van regio Utrecht. Ten tweede kunt u aan de slag met het besturen van de organisatie die hier elke dag hard aan werkt: onze GGDrU.

Daarnaast hopen wij u hiermee handvatten te geven voor het opstellen van de toekomstige bestuursagenda. Deze agenda zal in de loop van 2026 door u worden opgesteld en begin 2027 vastgesteld. De GGD als organisatie en zo ook onze GGDrU is voor gemeentelijke begrippen een niet-standaardorganisatie. Uitvoer, beleid, veiligheid, zorg, welzijn; een breed palet aan taken en tegelijkertijd stevig geworteld in zowel wetgeving als dagelijkse uitvoerende praktijk. Daarmee vormt GGDrU voor ons als bestuurders een krachtig, betrouwbaar en trots instrument om in het brede veld van onze samenleving met vertrouwen werkelijk impact te maken. Impact op de gezondheid en veiligheid van onze 1,5 miljoen inwoners. Met vertrouwen en voor sommigen van ons met weemoed dragen wij onze verantwoordelijkheid aan u over.

Namens het Algemeen bestuur 2023-2026

Mw. M. Paffen, Dhr. S. de Vries, Dhr. D. Smolenaers, Dhr. O. James, Dhr. A. van de Groep, Mw. M. Havinga, Dhr. K. van Dalen, Mw. W. Kosterman, Mw. M. Treep, Dhr. G. Spelt, Mw. M. Schouten, Dhr. R. Hoogen, Dhr. K. Eskes, Dhr. D. Poortinga, Dhr. M. van der Graft, Mw. A. Sterenberg, Mw. K. van Vliet, Dhr. E. Eerenberg, Dhr. G. Boonzaaijer, Dhr. M. Beek, Dhr. K. Bel, Mw. M. Pennarts, Dhr. R. Dekker, Dhr. B. Lubbinge, Mw. E. Schell, Mw. A. Welting

Inleiding

Wij zijn de GGD. We bevorderen, beschermen en bewaken de publieke gezondheid. Ons doel? Een gezonde samenleving voor iedereen. We verbinden lokale kennis met landelijk beleid, denken mee, adviseren scherp – en spreken ons uit als het nodig is. Voor inwoners is de GGD dé gemeentelijke organisatie waar je terecht kunt voor hulp en advies om gezond te blijven.

De afgelopen bestuursperiode markeert een fase van herstel, ontwikkeling en transformatie voor GGDrU. We zetten ons in voor de beweging van zorg naar gezondheid en het volwaardig meedoen in de maatschappij.

Na de coronapandemie stond de organisatie voor de opgave om het fundament te verstevigen, te werken aan brede maatschappelijke opgaven en vanuit een kennis- en adviesfunctie een stevige partner te zijn in de regio. Vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) is ingezet op de versterking van de kennis- en adviesfunctie van de GGD.

De bestuursagenda 2023–2027 gaf richting aan deze ontwikkeling, met vier pijlers als leidraad:

1. Kansrijk opgroeien
2. Gezonde en veilige leefomgeving
3. Langer gezond zelfstandig
4. Wendbare en vitale organisatie

Samen vertellen deze pijlers het verhaal van deze bestuursperiode. Over een organisatie die een centrale rol speelde in crisistijd en zich ontwikkelde naar een strategische kennispartner in de publieke gezondheid.

Leeswijzer

In dit overdrachtsdocument wordt eerst een aanleiding geschetst van de inhoudelijke doorontwikkeling van GGDrU. Vervolgens zullen de vier inhoudelijke pijlers worden toegelicht. Tot slot wordt de transformatieopgave (2026-2030) beschreven. Deze transformatie van GGDrU sluit aan bij de landelijke, regionale en lokale inhoud en structuur.

Werken aan een robuuste GGD vanuit onzekere tijden

In deze bestuursperiode zagen wij als bestuur, samen met de professionals van de GGD, dat er grote maatschappelijke ontwikkelingen op het publieke domein afkwamen. Deels voortvloeiend uit de coronaperiode, maar ook vanuit de langer bestaande transitie van taken, middelen en posities van gemeenten in het sociale domein en gezondheidsdomein. Als gemeentelijke dienst betekenden die ontwikkelingen ook veranderingen voor GGDrU. Het omgaan met deze veranderingen vraagt zowel een flexibele alsook een robuuste organisatie. GGDrU had en heeft een sterke traditie in het effectief inzetten van beperkte middelen (lean en mean). Dat kwam ook nadrukkelijk terug in de verschillende regionale en landelijke vergelijkingen. Aan het begin van deze bestuurlijke periode stond de flexibiliteit en executiekracht van onze GGD merkbaar onder druk. We hebben als bestuur zodoende besloten onze gemeentelijke gezondheidsdienst te versterken in de basis, bestaande uit: het versterken van Informatievoorziening en ICT, passende arbeidsvoorwaarden en het kunnen uitvoeren van de wettelijke taken in de JGZ. Hieronder lichten we een aantal thema's toe en geven we aan waar de door het bestuur genomen besluiten zich op hebben gericht.

Informatievoorziening en ICT

Binnen GGDrU stond de informatievoorziening (IV) onder hoge druk en voldeed niet op alle punten aan de actuele wettelijke en professionele eisen. Tijdens de coronapandemie waren systemen snel opgeschaald, deels met noodbudgetten, waardoor achterstanden en kwetsbaarheden ontstonden in het beheer van kernapplicaties en elektronische patiëntendossiers. Door de kwetsbare basis en beperkte regiefunctie richting leveranciers bestonden risico's op datalekken, boetes en extra werkdruk voor medewerkers. Dit bracht de uitvoering van kerntaken in gevaar. De genomen besluiten voorzagen in investeringen in informatievoorziening om deze risico's te beheersen, de continuïteit van dienstverlening te waarborgen en te voldoen aan wettelijke verplichtingen om zo toe te werken naar een toekomstbestendige informatievoorziening.

Passende arbeidsvoorwaarden

GGDrU stond voor de uitdaging om arbeidsvoorwaarden aan te passen om personeel te behouden en nieuwe medewerkers aan te trekken. Benchmarkonderzoeken toonden aan dat de inschaling van veel functies niet marktconform was en dat vergoedingen voor woon-werkverkeer en dienstreizen aanzienlijk lager lagen dan bij vergelijkbare organisaties. De uitstroom van medewerkers was de afgelopen jaren toegenomen, terwijl het aantrekken van nieuwe medewerkers, met name voor specialistische functies, steeds intensiever en moeilijker werd. Zonder aanpassing van inschaling en extra inzet op recruitment zou de organisatie haar personeelscapaciteit niet op peil kunnen houden, met gevolgen voor de uitvoering van wettelijke taken. Wettelijk waren de arbeidsvoorwaarden deels vastgelegd in de cao SGO, maar zaken zoals inschaling en reiskosten kunnen lokaal geregeld worden. De genomen besluiten richtten zich op marktconforme beloning op korte termijn, met aandacht voor structureel onderhoud van het functiehuis en versterking van het management. Er werd hierbij gekozen voor passende arbeidsvoorwaarden door middel van een ingroeimodel (eenderde in 2024, tweederde in 2025 en volledig per 2026).

Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

GGDrU beschikte over onvoldoende JGZ-capaciteit om alle wettelijke taken volledig uit te voeren, met name in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs. De organisatie had minder fte's per 100.000 jeugdigen dan het landelijke gemiddelde, terwijl werkdruk en ziekteverzuim hoog waren. Tegelijkertijd namen maatschappelijke uitdagingen, zoals armoede, multiproblematiek, mentale gezondheidsproblemen en de vluchtelingencrisis toe, waardoor de complexiteit en het volume van het werk stegen. Door de beperkte capaciteit kon de JGZ

onvoldoende de dienstverlening waarborgen. Dit gaf het risico dat problemen bij jeugdigen niet voldoende vroegtijdig konden worden opgemerkt, met gevolgen voor het individuele kind en de omgeving. De genomen besluiten richtten zich op het versterken van capaciteit en middelen om de basiszorg op peil te houden en de wettelijke taken (artikel 5 Wet publieke gezondheid) beter uit te voeren.

Inhoudelijke doorontwikkeling en bezuiniging

Vanaf 2023 startte GGDrU gesprekken met gemeenten over de verwachte financiële uitdagingen richting 2026, het zogenoemde ravijnjaar. Gemeenten kenden toen al stijgende financiële druk, waardoor vroegtijdige afstemming noodzakelijk was. In 2024 zijn er daarom verschillende bestuurlijke stappen gezet. Het Algemeen Bestuur (AB) besprak in mei de financiële vooruitzichten en stelde in juli de uitgangspunten voor de verdere koers vast. Tijdens de zomer vonden gesprekken plaats met alle wethouders Volksgezondheid om inzicht te krijgen in de belangrijkste belangen en dilemma's.

Tijdens de bestuursconferentie van oktober 2024 werd gezamenlijk gewerkt aan duidelijkheid over de collectieve opdracht aan GGDrU en de mogelijke keuzes. In november besprak het AB vier scenario's, wat leidde tot het besluit om een generieke taakstelling te combineren met inhoudelijke doorontwikkeling van de dienstverlening. Gemeenten maakten daarnaast keuzes in hun maatwerkafname, wat gezamenlijk uitkwam op circa €1 miljoen aan bezuinigingen vanaf 2026.

Parallel hieraan ontwikkelde GGDrU een inhoudelijke transformatie gericht op drie grote maatschappelijke opgaven: mentale gezondheid van jeugd, dubbele vergrijzing en een gezonde en veilige leefomgeving. Het AB stelde hiervoor in maart 2025 incidentele middelen beschikbaar. Eind 2025 werd de inhoud uitgewerkt en goedgekeurd, waarna het geheel in maart 2026 financieel meerjarig is geborgd.

Wat geven de huidige bestuurders mee?

Neem bewust je dubbele (of als DB-lid: driedubbele) rol op je

Als bestuurder van de GGD heb je verschillende petten op (voor het belang van je gemeente én voor het belang van de GGD voor de hele regio Utrecht). Na de verkiezingen zullen nieuwe wethouders aan die petten moeten wennen. Om je hierop goed voor te kunnen bereiden, organiseren wij een masterclass publieke gezondheid.

Borg het doorlopen financiële traject

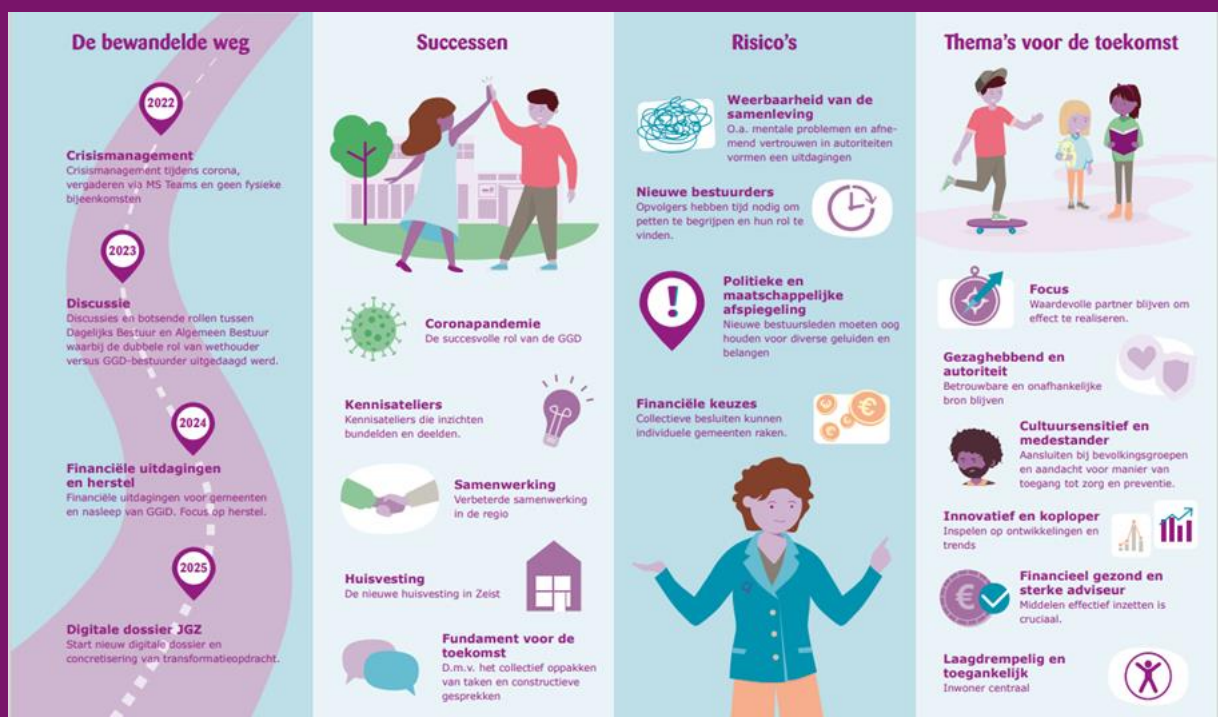
Er is samen een omvangrijk financieel traject afgerond. Zorg dat dit niet opnieuw hoeft bij een nieuwe samenstelling: houd vast aan de gemaakte keuzes en de onderliggende afspraken.

Wees je bewust van de wederzijdse impact van besluiten

Als bestuur is het belangrijk om voortdurend te beseffen hoe collectieve besluiten uitpakken voor individuele gemeenten én hoe gemeentelijke wensen het regionale geheel raken. Neem die wisselwerking actief mee in elke afweging.

Bestuursconferentie 2025

Tijdens de Bestuursconferentie in 2025 hebben de bestuurders nagedacht over een overdracht. In de onderstaande figuur staan de resultaten hiervan verwerkt. Hier zie je 'De bewandelde weg' en 'Successen' van de afgelopen jaren. Daarnaast zie je welke risico's en thema's er volgens hen voor de toekomst gelden.

Van IZA/GALA naar AZWA

Het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) zetten landelijk in op het versterken van preventie, samenwerking en een beweging van zorg naar gezondheid. Binnen die ontwikkeling krijgt de GGD een duidelijkere en stevigere rol.

Binnen het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) is landelijk ingezet op het versterken van de kennis- en adviesfunctie van de GGD. In verschillende regio's heeft de GGD een coördinerende rol opgepakt binnen de ketenaanpakken. Door actief aan te sluiten bij landelijke en regionale netwerken en samenwerkingsstructuren konden nieuwe inzichten en kennis snel de regio instromen. Tegelijkertijd maakten de regio's onderling gebruik van elkaars ervaringen, waardoor een lerend netwerk ontstond.

Samen met Raedelijk heeft de GGD een IZA-impactmonitor opgesteld rondom de opgaven in de regio Midden-Nederland. De IZA-impactmonitor voor de regio Gelderse Vallei wordt opgesteld samen met VGGM en Mura Zorgadvies. Door de methodiek van reflexieve monitoring toe te passen, wordt monitoring niet primair ingezet voor verantwoording, maar dient het vooral als instrument voor reflectie, bijsturing en gezamenlijke ontwikkeling.

GGDrU speelt een belangrijke rol in de landelijke ontwikkeling door als proefregio te fungeren voor het landelijk kader van de regionale preventiestructuur. Ook leverde de organisatie actief input op zowel het Aanvullende Zorg en Welzijns Akkoord (AZWA) als de Landelijke Nota Gezondheidsbeleid. Door deze parallelle betrokkenheid konden de processen rond de transformatie van de GGD goed op elkaar worden afgestemd.

In het AZWA wordt de GGD nadrukkelijk gepositioneerd als coördinator van de ketenaanpakken, en als coördinator van de regionale kennis- en preventie-infrastructuur.

De Landelijke Nota Gezondheidsbeleid omschrijft deze rol als volgt:

"De GGD vervult hierbij een coördinerende rol rond de ketenaanpakken in relatie tot gezondheid en de kennis- en preventie-infrastructuur. Daarnaast faciliteert de GGD de regionale samenwerking, bouwt netwerken en vormt een brug tussen medisch en sociaal domein, tussen zorg en gemeenten, en tussen patiënt en inwoner. Samen met regionale partners werkt de GGD zo aan de beweging van zorg naar gezondheid."

Met deze versterkte rol draagt de GGD bij aan een stevigere publieke gezondheidsstructuur, waarin partners domeinoverstijgend samenwerken aan een gezonde en veerkrachtige regio.

Wat geven we mee?

Gebruik de nota gezondheidsbeleid als leidraad voor de bestuursagenda

Op deze manier versterken we de lijn van landelijk, regionaal, lokaal en vice versa.

Overweeg IZA/AZWA bij wethouder volksgezondheid te beleggen

Zo komt de trekkracht in de beweging van zorg naar gezondheid ook echt bij gezondheid te liggen.

Verken met de GGD welke taken vanuit het AZWA collectief worden opgepakt

Zo worden bestaande structuren versterkt en versnippering tegengegaan.

Ontwikkeling langs de pijlers

GGDrU heeft de afgelopen jaren langs vier pijlers van de bestuursagenda gewerkt aan haar doelen en ambities. Via onderstaande beschrijving nemen we u mee in deze ontwikkelingen.

1. Gezonde en veilige leefomgeving

De omgeving waarin mensen leven, heeft grote invloed op hoe gezond zij zijn en hoe gezond zij zich voelen. Klimaatverandering, luchtverontreiniging, geluidsoverlast of het ontbreken van groen in de wijk kunnen zowel op korte als lange termijn gezondheidsproblemen veroorzaken. Het op de juiste manier inrichten van de leefomgeving kan een positieve invloed hebben op onze leefstijl en ons welzijn. Een gezonde en veilige leefomgeving kan bijvoorbeeld gezond eten, bewegen en ontmoeten bevorderen en stress verminderen. Ook bijvoorbeeld de aanwezigheid van de juiste woon/zorgvoorzieningen en dagbesteding voor mensen met psychische problematiek kan ervoor zorgen dat ze beter met hun mentale uitdagingen om kunnen gaan.

Waar de organisatie eerder vooral een uitvoerend en bewakend karakter had, bijvoorbeeld op het gebied van infectieziektebestrijding, is zij nu uitgegroeid tot een stevige advies- en kennispartner. De ontwikkeling van de coronapandemie naar uiteindelijk landelijke inzet op het gebied van pandemische paraatheid is hier een voorbeeld van. Zodoende prepareert de organisatie zich voor toekomstige crises, al leert de afgelopen jaren dat dit onophoudelijke aandacht en investering vraagt.

Daarnaast heeft GGDrU de afgelopen jaren grote stappen gezet in het versterken van gezondheid in omgevingsbeleid. Steeds meer gemeenten betrekken GGDrU aan de voorkant van ontwikkelingen, onder andere op het gebied van woningbouw, mobiliteit, energietransitie

en klimaatadaptatie. Bij het opstellen en actualiseren van gemeentelijke en provinciale omgevingsvisies is GGDrU regelmatig betrokken, waardoor het gezonde-leefomgeving-perspectief geen sluitstuk meer is, maar steeds vaker onderdeel vormt van de integrale afweging aan het begin van het proces. In dit werk vinden we een sterke samenwerkingspartner in de Omgevingsdienst Utrecht (ODU). Samen vullen we elkaar concreet aan in de beleidscyclus: GGDrU brengt gezondheidsexpertise in bij de visie- en beleidsvorming, terwijl de ODU de milieutechnische en juridische borging in de uitvoerings- en toezichtfase versterkt. Op deze manier zorgen we voor een integrale en doorlopende lijn van beleid naar uitvoering. Aan deze samenwerking ligt inmiddels een intentieovereenkomst ten grondslag. In de nabije toekomst zal ook de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) zich hierbij aansluiten, zodat gezondheid, veiligheid en leefomgeving nog beter in samenhang kunnen worden benaderd.

GGDrU streeft naar het geven van onafhankelijk, deskundig en onderbouwd advies. Daarnaast vraagt de complexe leefomgevingsopgave om doorontwikkeling van innovatie, zoals datagedreven analyses, hitte- en risicomodellen, en nieuwe manieren van voorspellen en duiden. Voor de doorontwikkeling van de gezonde leefomgeving en klimaatadaptatie in relatie tot infectieziekten is een focus op onderzoek en voorlichting van belang. Bovendien heeft datagedreven werken, het verhogen van de vaccinatiegraad en een focus op preventie in de infectieziektebestrijding de volle aandacht.

Naast de (fysieke) leefomgeving is GGDrU tevens sterker geworden in de aanpak van onbegrepen gedrag en het duiden van complexe veiligheidskwesties.

Deze verbrede rol heeft het belang onderstreept van een continu toegankelijke en herkenbare publieke gezondheidsdienst voor inwoners. Dit is ook terug te vinden in het feit dat het onderwerp gezonde en veilige leefomgeving ook onderdeel uitmaakt van de transformatieopgave.

"De druk op woningbouw is zo groot, dat gezondheid te vaak op de achtergrond verdwijnt. Maar juist nú moeten we die leefomgeving gezond en veilig maken."

- Onno James, Bestuursconferentie 2025

Wat geven we mee?

Versterk Infectieziektebestrijding als onderdeel van publieke veiligheid.

Besteed structureel aandacht aan crisisvoorbereiding, vaccinatiegraad en desinformatie op het gebied van infectieziektebestrijding. Deze thema's vragen blijvende bestuurlijke focus.

Anticipeer op de groei en complexiteit van meldingen

De toename van meldingen over infectieziekten, milieu- en binnenmilieuproblematiek én personen met onbegrepen gedrag vraagt om extra capaciteit, specialistische kennis en goede samenwerking.

Pak onbegrepen en verward gedrag structureel op

Blijf gemeenten ondersteunen bij signalen over inwoners in zorgwekkende situaties. Zet actief in op het bereiken van kwetsbare inwoners die zorg mijden of niet vanzelfsprekend in beeld zijn.

Investeer in paraatheid bij publieke gezondheidsrisico's en incidenten.

GGDrU pakt al een stevige rol bij calamiteiten, maar ook sluimerende en langzaam opkomende crises vereisen investering in voorbereiding, systemen en mensen. De financiering op het gebied van pandemische paraatheid staat hierbij onder druk.

Bundel krachten met gemeenten en ketenpartners.

Zoek intensieve afstemming met gemeenten, veiligheidsregio en omgevingsdiensten, met name op het snijvlak van publieke gezondheid en fysieke leefomgeving.

Borg financiering en aandacht voor seksuele gezondheid.

De beschikbare ASG-middelen en het regionale draagvlak vragen continue aandacht om de seksuele gezondheidszorg toegankelijk en toekomstbestendig te houden.

Vergroot weerbaarheid door bovenregionale samenwerking.

Door beleidsterreinen te verbinden en regionaal samen te werken, wordt de maatschappelijke weerbaarheid aantoonbaar versterkt.

Zorg voor blijvende borging van de centrale vaccinatievoorziening.

Een stevige basisvoorziening is essentieel voor uitvoeringskracht en wendbaarheid, nu en in crisistijden.

Pak een prominentere rol bij ondermijning in de zorg.

Illegale zorgpraktijken komen vaker in beeld. GGDrU kan vanuit toezicht en expertise een sterkere rol spelen in signalering en aanpak.

2. Kansrijk opgroeien

Als GGDrU zijn wij er voor elk kind in regio Utrecht. En elk kind heeft recht op een gezonde en veilige start van het leven. Het mag niet uitmaken waar je wieg staat. GGDrU heeft een unieke waarde in het kansrijk en kansengelijk opgroeien voor elk kind en als stevige basis voor gezonde generaties. Door het op collectief niveau versterken van de jeugd en hun leefomgeving, en door te signaleren, ontzorgen en normaliseren op individueel niveau, zetten wij in op het voorkomen en aanpakken van maatschappelijke vraagstukken die een bedreiging voor kinderen kunnen zijn, zoals kindermishandeling, schoolverzuim en armoede.

Deze pijler heeft zich ontwikkeld tot een stevig fundament binnen de publieke gezondheidszorg. In de coronaperiode heeft JGZ veel inzet gepleegd, bijv. voor gezinnen die in kwetsbare situaties zaten. Dit vroeg om innovatie, zoals beeldbellen en een nieuw lespakket voor jongeren over stress. Hierdoor waren we beschikbaar voor alle kinderen, juist in een situatie die hen kwetsbaar maakt om gezond en veilig op te groeien. Na de coronaperiode ging GGDrU onder meer verder met collectieve preventie en innovatie op het gebied van bijvoorbeeld zorg op maat.

Ook heeft GGDrU haar positie van strategisch partner voor gemeenten verstevigd door betere inzet van data en duiding. De signaleringskracht van de JGZ is sterker geworden en steeds vaker vertaald in gerichte, collectieve adviezen en interventies. Dit hielp zowel gemeenten als scholen om beter grip te krijgen op mentale gezondheid, schooluitval en opgroei problemen.

Belangrijke programma's zoals Kansrijke Start, Gezonde School, Nu Niet Zwanger (gericht op kindervensverkenning) en MAZL (gericht op vroege preventie van schoolverzuim) hebben inhoudelijk hun meerwaarde bewezen en vervullen regionaal een belangrijke rol. Dit vraagt ook in de toekomst goede borging. Daarbij heeft GGDrU gewerkt aan zorg op maat en toegankelijkheid, zodat we inspelen op de verschillende mogelijkheden en behoeftes van gezinnen en op kansenongelijkheid. GGDrU manifesteert zich steeds meer als dé expert in preventieve gezondheid voor de jeugd in regio Utrecht.

In de transformatieopgave is een van de drie speerpunten de mentale gezondheid van jongeren. Gebruikmakend van de kennis en kunde die afgelopen periode is opgebouwd, wordt de komende jaren hier met aandacht op doorontwikkeld.

"We moeten jongeren vroegtijdig bereiken, het gesprek voeren over mentale gezondheid en gebruik maken van laagdrempelige interventies in de wijk en op school. GGDrU kan hier met haar kennis en netwerk een sleutelrol in spelen."

- Martijn Beek, Bestuursconferentie 2025

Wat geven we mee?

Maak mentale gezondheid van jeugd een kernopgave.

Blijf structureel aandacht geven aan stress, prestatiedruk, eenzaamheid en de impact van sociale media — thema's die blijvend groot effect hebben op het welzijn van jongeren.

Versterk de kennis- en adviesrol van de JGZ.

Zet de unieke combinatie van individuele én collectieve gezinskennis in om beleid, uitvoering en datagedreven ontwikkeling verder te verbinden.

Bouw door op de digitalisering van JGZ-processen.

Het nieuwe digitale JGZ-dossier is een belangrijke mijlpaal; investeer in verdere samenwerking, gegevenskwaliteit en uniform gebruik.

Intensiveer de samenwerking met het onderwijs.

Scholen hebben steeds meer behoefte aan ondersteuning op het gebied van gezondheid, welzijn en weerbaarheid. GGDrU blijft graag een aanspreekpunt en partner in deze samenwerking.

Benut de sociaal-medische expertise in de samenwerking met zorgpartners.

De kennis binnen GGDrU is waardevol voor samenwerking met ziekenhuizen en andere medische domeinen, verstevig die rol waar mogelijk.

Pak gezondheidsverschillen bij jeugd vroegtijdig aan.

Focus op preventie vanaf de zwangerschap en verklein sociaaleconomische verschillen door vroeg, gericht en duurzaam in te grijpen.

Borg veiligheid jeugd, met aandacht voor aanpak kindermishandeling, in het gezondheidsbeleid

Veilige en gezonde leefomstandigheden zijn cruciaal om jeugdigen goede kansen te bieden. GGDrU kan hier vanuit een regionale positie een ondersteunende en activerende rol in spelen.

Blijf het Rijksvaccinatieprogramma wendbaar uitvoeren.

De veranderingen binnen het RVP vragen om voortdurende aanpassing van bedrijfsvoering en dienstverlening.

Scherp de rol van JGZ als Centrale Zorgverlener aan.

Met Kind naar Gezonder Gewicht wordt JGZ een sleutelpartner in het tegengaan van overgewicht, met aandacht voor fundamentele oorzaken en blijvende gedragsverandering bij gezinnen.

3. Langer gezond zelfstandig

Langer gezond zelfstandig kunnen leven begint al bij de geboorte en hangt samen met een gezonde levensstijl. Hoe langer sprake is van ongezond gedrag, des te moeilijker het is om dit te veranderen. Naast preventieve ouderenzorg is aandacht voor een gezonde leefstijl en voldoende veerkracht in alle levensfasen van belang. Regie blijven houden op je eigen leven staat daarbij centraal. Daarbij is het belangrijk om oog te hebben voor kwetsbare groepen om gezondheidsverschillen te verkleinen. Denk aan het bereiken van mensen die moeite hebben met rondkomen, statushouders en mensen met een migratieachtergrond, lage gezondheidsvaardigheden en mensen die niet digitaal vaardig zijn.

De pijler Langer Gezond Zelfstandig staat voor de verschuiving naar brede preventie en het versterken van burgerkracht.

GGDrU heeft gemeenten ondersteund met kennis, netwerken en beleidsadviezen rond bijvoorbeeld Gezonde Wijk, rookvrije omgevingen en gezond gedrag. Daarbij stond één inzicht centraal: preventie werkt alleen als het laagdrempelig en inclusief is. De afgelopen jaren is daarom ingezet op toegankelijk aanbod, heldere communicatie en samenwerking in buurten en wijken. Sinds 2023 biedt GGDrU jaarlijks de campagne We Zijn Zelf het Medicijn aan voor gemeenten en lokale partners. Zij kunnen gebruikmaken van campagnemateriaal om inwoners bewust te maken dat een groot deel van de gevallen van dementie te voorkomen is met een bepaalde leefstijl.

Een belangrijke ontwikkeling was de verbreding van de samenwerking met maatschappelijke partners. Door verbinding te leggen tussen zorg, welzijn, sport en wonen ontstonden lokale preventiecoalities die sterker zijn dan afzonderlijke initiatieven. Daarin is er een ontwikkeling doorgezet als regionale coördinator om de verschillende maatschappelijke partners samen te brengen rondom een ketenaanpak, zoals valpreventie en sociaal verwijzen (voorheen welzijn

op recept). Voor de valpreventie zijn ook specifieke gemeenten geadviseerd en ondersteund met een handreiking of lokaal projectleiderschap.

In deze pijler speelde ook het belang van bestuurlijke en financiële helderheid: vergrijzing raakt elke gemeente anders. Transparante keuzes en gezamenlijke afwegingen waren cruciaal. De dubbele vergrijzing vraagt om een regio waarin gezondheid, wonen en sociale cohesie meer in samenhang worden benaderd.

Dit inzicht is direct verbonden aan de transformatieopgave, die inzet op versterking van veerkracht en zelfredzaamheid van ouderen.

"Het zorgsysteem piept en kraakt. We moeten voorkomen dat er een grote kloof ontstaat tussen vitale en kwetsbare ouderen."

- Marleen Treep, Bestuursconferentie 2025

Wat geven we mee?

Versterk epidemiologie en monitoring

Investeer in het verzamelen, analyseren en duiden van gezondheidsdata. Betrouwbare respons en datakwaliteit zijn essentieel om beleid lokaal én regionaal te onderbouwen.

Positioneer Gezondheidsbevordering als strategische spil

Met de herinrichting van het team Gezondheidsbevordering ontstaat een sterke, onafhankelijke adviseur die gemeenten helpt richting te bepalen en inhoudelijke keuzes te maken. Geef deze rol gewicht en ruimte.

Versterk duiding en advisering op basis van robuuste data

Werk aan goede dataverzameling, scherpe analyses en duidelijke trendduiding. Dit maakt stevig, onafhankelijk advies mogelijk voor gemeenten en de regio.

Bewaar en benut de onafhankelijke positie van GGDrU

De onafhankelijke rol van GGDrU is waardevol in de samenwerking met partners in het sociaal domein en de eerstelijnszorg. Het nieuwe bestuur moet deze positie actief blijven bewaken én inzetten.

4. Wendbare en vitale organisatie

De 26 gemeenten in de regio Utrecht zorgen als eigenaren en opdrachtgevers van GGDrU voor de publieke gezondheid van hun inwoners. Een samenleving die voortdurend in ontwikkeling is en nieuwe dingen vraagt, vraagt om een organisatie die meebeweegt.

Naast de drie inhoudelijke pijlers was er ook sprake van een pijler, die zich meer richt op de organisatie. GGDrU heeft de afgelopen jaren kunnen investeren in haar medewerkers, digitalisering, en professionalisering van de bedrijfsvoering. Tevens stimuleert de onderzoeksagenda 2024–2026 meer datagedreven werken en betere trendanalyses.

Er is geleerd dat een moderne publieke gezondheidsdienst wendbaar moet zijn, maar ook betrouwbaar en voorspelbaar. Innovatie werd breed omarmd — zoals de doorontwikkeling van digitale dossiers, dashboards en regionale kennisplatforms — steeds met oog voor toegankelijkheid en privacy. De unieke data die GGDrU uit het primaire proces haalt, kan steeds meer worden ingezet voor het geven van hoogwaardige adviezen. De organisatie kan hier steeds meer op inspelen. Waar data een belangrijke rol spelen, is een stevige risicobeheersing noodzakelijk.

De arbeidsmarkt blijft uitdagend. Daarom is ingezet op duurzame inzetbaarheid, goed werkgeverschap en kennisborging. Het behouden van gezag en deskundigheid vraagt om een vitale en lerende organisatie, waarin ruimte is voor ontwikkeling en modernisering.

In dat kader is actief ingezet op het opleiden en ontwikkelen van medewerkers. Er is een intern opleidingsprogramma ingericht en vanuit de visie *opleiden is het nieuwe werven* zijn opleidingslocaties opgezet om zelf medisch personeel op te leiden en gericht te laten

doorstromen naar de reguliere organisatie. Daarmee wordt structureel gebouwd aan vakmanschap, continuïteit en minder afhankelijkheid van de externe arbeidsmarkt.

Daarnaast is een vitaliteitsbeleid ontwikkeld met extra aandacht voor mentaal welzijn. Op het gebied van arbeidscommunicatie is ingezet op het versterken van het werkgeversmerk richting toekomstige medewerkers, terwijl intern nadrukkelijk is gewerkt aan het vergroten van ambassadeurschap onder huidige medewerkers.

Ook bestuurlijke wendbaarheid kreeg aandacht: de verschillende rollen van DB, AB en gemeentebesturen vragen om duidelijke processen, transparante informatie en een soepele bestuurlijke overdracht. Dit is essentieel om continuïteit te waarborgen en nieuwe bestuurders snel effectief te laten zijn.

Wat geven we mee?

Borg goed werkgeverschap

Zet blijvend in op het behouden en werven van medewerkers, met specifieke aandacht voor duurzame inzetbaarheid. Een toekomstbestendige organisatie vraagt om een veilige, aantrekkelijke en gezonde werkomgeving waarin medewerkers kunnen groeien én behouden blijven.

Voer het strategisch huisvestingsplan uit

Gebruik het huisvestingsplan als richtinggevend instrument om passende, toekomstbestendige werkomgevingen te realiseren. Het plan helpt om groei, samenwerking en wendbaarheid te faciliteren en fysieke ruimtes optimaal af te stemmen op de organisatiebehoefte.

Stimuleer organisatieontwikkeling

Investeer in het vergroten van wendbaarheid en professionaliteit. Doorontwikkeling van teams, rollen en processen helpt GGDru om beter te anticiperen op veranderende maatschappelijke opgaven en bestuurlijke verwachtingen.

Zet in op versnelling van digitalisering en procesverbetering

Zet ICT-ontwikkelingen gericht in om primaire processen en de bredere strategische kennis- en adviesfunctie te versterken. Digitalisering en het verantwoord toepassen van Artificial Intelligence bieden kansen om effectiever, slimmer en datagedreven te werken.

Versterk regionale samenwerking

Investeer in stevige, duurzame relaties met gemeenten en partners. Zowel op uitvoerend als beleidsmatig niveau is regionale samenhang noodzakelijk om gezamenlijke ambities waar te maken en publieke gezondheid integraal te versterken.

De transformatieopgave (2026–2030)

De transformatieopgave bouwt voort op de inzichten uit de afgelopen jaren. Hierbij is het niet de bedoeling om de koers te wijzigen, maar om te verdiepen en te versnellen. Het bestuur heeft hier de afgelopen twee jaar met zorg en toewijding vorm aan gegeven, met ook de nodige incidentele investeringen. Dat was niet altijd gemakkelijk. De uiteindelijke conclusie om te komen tot een transformatieopgave begon namelijk met een bezuinigingsopgave bij gemeenten. De gezamenlijke opgave was dan ook om enerzijds tegemoet te komen aan de vraag van verschillende gemeenten om te bezuinigen, maar anderzijds ook de behoefte van het bestuur om een robuuste en toekomstbestendige GGDrU neer te zetten.

De focus ligt op drie inhoudelijke opgaven en op een transformatie naar een meer kennis- en adviesgerichte organisatie:

Kennis en advies

Gemeenten hebben steeds vaker behoefte aan tijdige, integrale ondersteuning bij het maken van beleidskeuzes op het gebied van gezondheid. Gemeenten geven aan niet alleen over cijfers te willen beschikken, maar vooral over duiding: wat betekenen de gegevens voor de lokale situatie, welke risico's verdienen prioriteit en welke handelingsopties zijn realistisch en effectief? De maatschappelijke opgaven waar we gezamenlijk voor staan, vragen om een plek waar kennis uit verschillende domeinen wordt verbonden en vertaald naar toepasbare adviezen. Daarbij is het belangrijk dat de GGD eerder in beleidsprocessen meedenkt, helpt bij het prioriteren van thema's en regionaal consistente, lokaal bruikbare adviezen biedt. Dat vraagt ook om het verder versterken en versnellen van onze mogelijkheden om integrale adviezen te leveren: een beweging van operationele data naar samenhangende, strategische analyses, zodat de GGD gemeenten nog beter kunnen ondersteunen als strategisch kennis- en adviespartner.

In deze veranderende context ontwikkelt GGDrU zich tot een strategische kennis- en adviespartner. De GGD bundelt data, expertise en ervaringen van inwoners en praktijkervaring en vertaalt deze naar begrijpelijke en bruikbare inzichten. Op deze manier kunnen bijvoorbeeld mooie versterkingen plaatsvinden tussen terreinen als seksuele gezondheid en infectieziektebestrijding, of bijvoorbeeld openbare geestelijke gezondheid en forensische geneeskunde. Ook suïcidepreventie is een thema dat meerdere domeinen raakt, waardoor een gezamenlijke aanpak tussen verschillende teams van grote toegevoegde waarde kunnen zijn.

Dit betekent dat adviezen thema-overstijgend worden, aansluiten op bestuurlijke en beleidsmatige afwegingen en richting geven aan keuzes van gemeenten. GGDrU neemt daarin de rol van verbinder, die verschillende perspectieven samenbrengt en gemeenten ondersteunt met duidelijke, toepasbare en onderbouwde adviezen die helpen om gezondheid structureel te verankeren in lokaal beleid.

Mentale gezondheid jeugd

Gemeenten ervaren een toenemende druk op de mentale gezondheid van jongeren. Problemen zoals stress, prestatiedruk, somberheid en sociale isolatie nemen toe, terwijl het overzicht ontbreekt over de oorzaken, trends en de effectiviteit van interventies. Beleidsmakers geven aan dat zij behoefte hebben aan een samenhangend beeld dat hen helpt om keuzes te maken in een versnipperd veld van partners, programma's en aanpakken. Zij zoeken ondersteuning bij het normaliseren van moeilijkheden bij het opvoeden en opgroeien, het versterken van preventie op collectief niveau en het maken van afgewogen beleidskeuzes die aansluiten bij de lokale situatie.

GGDrU ontwikkelt zich binnen dit thema tot een adviseur die data over jeugdwelzijn bundelt, duidt en vertaalt naar handelingsperspectief. GGDrU ondersteunt gemeenten door trends inzichtelijk te maken, belangrijke risico- en beschermende factoren te identificeren en te helpen bij het bepalen waar of bij wie preventieve inzet het meest nodig is. Vanuit een integrale benadering – waarin gezin, school, online en fysieke leefomgeving en sociale context worden meegenomen – biedt GGDrU gemeenten richting en helpt ze bij het kiezen van bewezen effectieve of veelbelovende aanpakken. Daarbij vervult GGDrU de rol van vertrouwde partner die, in samenwerking met regionale netwerken, gemeenten en partners helpt om samen duurzaam te bouwen aan gezond opgroeien.

Dubbele vergrijzing

De dubbele vergrijzing zet gemeenten voor grote uitdagingen: meer ouderen met een toenemende diversiteit aan zorg- en ondersteuningsvragen. Gemeenten worstelen met het creëren van overzicht: welke ouderen wonen in de gemeente, wat is hun gezondheidssituatie, hoe ontwikkelen behoeften zich en welke preventieve maatregelen kunnen kwetsbaarheid voorkomen? Beleidsvorming vraagt om inzicht in zowel de korte als lange termijn, maar gemeenten beschikken vaak niet over voldoende data of capaciteit om deze analyses zelf te maken. Zij hebben behoefte aan ondersteuning bij het ontwikkelen van integrale strategieën waarin gezondheid, wonen, welzijn en participatie samenkomen.

GGDrU speelt hierin een rol door kennis en data over gezond ouder worden samen te brengen en te vertalen naar bruikbare inzichten en adviezen voor gemeenten. De GGD biedt overzicht van de belangrijkste trends en helpt bij het bepalen welke groepen bijzondere aandacht nodig hebben. Door data uit verschillende domeinen te verbinden en te duiden, ondersteunt GGDrU gemeenten bij het maken van keuzes over preventie, woonbeleid en ondersteuning. Daarnaast versterkt GGDrU de samenwerking tussen partners in de regio, zodat gemeenten inzicht krijgen in de kansen voor het vergroten van de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een gezond en waardig ouder worden.

Gezonde en veilige leefomgeving

Gemeenten staan voor omvangrijke ruimtelijke opgaven, zoals woningbouw, mobiliteit en klimaatadaptatie, en willen gezondheid hierin structureel meenemen. Tegelijkertijd ervaren zij, maar ook de eindgebruikers, dat gezondheid vaak pas laat in het proces wordt betrokken, terwijl zij behoefte hebben aan vroegtijdige en heldere duiding van gezondheidseffecten. Gemeenten willen concreet inzicht in de impact van plannen op bijvoorbeeld luchtkwaliteit, geluid, hittestress, bewegingsmogelijkheden en de inrichting van de leefomgeving. Zij zoeken praktische ondersteuning en advies dat zowel onderbouwd als toepasbaar is binnen de Omgevingswet en lokale afwegingskaders.

GGDrU neemt in dit thema de rol op van strategisch adviseur die gezondheid stevig verankert in het ruimtelijke domein. De GGD combineert data over milieu- en leefomgevingsfactoren met kennis van gezonde gebiedsontwikkeling en maakt concreet wat bepaalde keuzes betekenen voor de gezondheid van inwoners. Door vroegtijdig aan te sluiten bij planprocessen en samen te werken met Omgevingsdienst en andere regionale partners, helpt GGDrU gemeenten om gezondheid vanaf het begin mee te nemen in hun ruimtelijke afwegingen. De organisatie biedt inzicht, structuur en handelingsperspectief, waardoor gezondheid een vanzelfsprekend onderdeel wordt van een toekomstbestendige leefomgeving.

Afsluiting

Met dit overdrachtsdocument dragen wij niet alleen kennis en inzichten over, maar vooral ook de gezamenlijke ambitie om de publieke gezondheid in de regio Utrecht verder te versterken. De afgelopen bestuursperiode stond in het teken van herstel, professionalisering en transformatie. We hebben samengewerkt aan een stevigere basis, nieuwe samenwerkingsstructuren, een wendbare organisatie en een brede beweging van zorg naar gezondheid.

De komende jaren vragen om verdieping, continuïteit en bestuurlijke vastberadenheid. De maatschappelijke opgaven zijn groot en urgent: mentale gezondheid van jongeren, dubbele vergrijzing, druk op de leefomgeving en de noodzaak van robuuste crisis- en infectieziekteparaatheid. Dit alles vraagt om een GGD die stevig staat, proactief adviseert en tijdig richting geeft aan gemeentelijk beleid.

Aan het nieuwe bestuur geven wij mee om de ingezette lijn vast te houden én met vertrouwen verder te bouwen. Door kennis, data en praktijk te blijven verbinden, door regionale samenhang te versterken en door gezondheid nadrukkelijk te positioneren in alle domeinen, blijft GGDrU een betrouwbare partner voor gemeenten én inwoners.

Wij wensen u veel wijsheid, slagkracht en inspiratie bij het voortzetten van deze belangrijke opdracht; voor een gezonde, veerkrachtige en veilige regio Utrecht.

GGD regio Utrecht

Postbus 51
3700 AB Zeist

T 030 608 608 6
E info@ggdru.nl
I www.ggdru.nl

Uitgave
© GGD regio Utrecht
April 2026

